

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 02.02.1967, sp. zn. 1 Tz 70/66, ECLI:CZ:NS:1967:1.TZ.70.1966.1

Číslo: 25/1967

Právní věta: Pozorování ve zdravotním ústavu za účelem vyšetření duševního stavu podle § 116 odst. 2 tr. ř. je závažným zásahem do života obviněného. Takové pozorování může soud po podání obžaloby nařít jenom, když už vyčerpal všechny možnosti k vyšetření duševního stavu jinak, příp. když takové možnosti od počátku nebyly.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 02.02.1967

Spisová značka: 1 Tz 70/66

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Vyšetření duševního stavu

Předpisy: 141/1961 Sb. § 116 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 25/1967 sb. rozh.

Pozorování ve zdravotním ústavu za účelem vyšetření duševního stavu podle § 116 odst. 2 tr. ř. je závažným zásahem do života obviněného. Takové pozorování může soud po podání obžaloby nařít jenom, když už vyčerpal všechny možnosti k vyšetření duševního stavu jinak, příp. když takové možnosti od počátku nebyly.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 2. února 1967 - [1 Tz 70/66](#).)

Usnesením okresního soudu v P. z 22. října 1966 sp. zn. T 280/66 bylo podle § 116 odst. 2 tr. ř. nařízeno zkoumání duševního stavu obviněného ve zdravotním ústavu. Krajský soud v Praze usnesením z 11. listopadu 1966 sp. zn. 4 To 535/66 zamítl stížnost obviněného proti tomuto usnesení jako nedůvodnou.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona vyslovil, že usnesením krajského soudu byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., usnesení obou soudů zrušil a přikázal okresnímu soudu v P., aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Obviněný byl stíhán pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák., spáchaný tím, že po hádce udeřil svou manželku do pravého ucha tak silně, že jí způsobil rupturu ušního bubínku. V hlavním líčení podal obviněný návrh na zkoumání duševního stavu. Odůvodnil jej tím, že podle lékařské zprávy, založené ve spise prožívá těžký neurotický stav, souvisící s konfliktovou situací a manželství a že je možné, že v tomto stavu, který lze podle názoru ošetřujícího lékaře označit již za patologický, spáchal i žalovaný trestný čin. Okresní soud návrhu obviněného vyhověl a usnesením z 6. září 1966 nařídil důkaz znalci z oboru psychiatrie.

Ustanovení znalci však 5. října 1966 oznámili, že obviněný se vyhýbá ambulantnímu vyšetření, vymlouvá se na služební povinnosti, je opatrnícký a tajnůstkářský a odmítá se dostavit na oddělení. Protože podle názoru znalců nelze u obviněného vyloučit vážné duševní onemocnění, doporučili, aby zkoumání duševního stavu bylo provedeno na příslušném lůžkovém psychiatrickém oddělení.

Dne 12. 10. 1966 byl obviněný poučen předsedou senátu o tom, že se zkoumání duševního stavu musí podrobit. Obviněný přitom vysvětloval důvody, proč se k ambulantnímu vyšetřování nedostavil a posléze slíbil, že bude na příslušná psychiatrická vyšetření docházet. Proto byl spis okresním soudem vrácen znalcům, kteří však setrvali na svém názoru, že ambulantním způsobem není možné spolehlivě vyšetřit duševní stav obviněného. Z podání znalců není patrné, zda se znovu pokusili o navázání kontaktu s obviněným.

Okresní soud nařídil podle § 116 odst. 2 tr. ř. zkoumání duševního stavu obviněného v psychiatrické léčebně v P. Své rozhodnutí odůvodnil v podstatě sdělením znalců psychiatrů, aniž by se dále zabýval tvrzením obviněného, že byl v rozhodné době zcela mimořádně zaneprázdněn náročnými pracovními úkoly a že se nadále hodlá ambulantnímu vyšetření podrobit.

Proti tomuto usnesení okresního soudu podal obviněný stížnost, v níž znovu uváděl, že v době ambulantního vyšetřování musel po celou dobu plnit neodkladné služební úkoly a že tedy se nechtěl ambulantnímu vyšetření vyhýbat. Nabízel současně, aby o těchto skutečnostech byl slyšen svědek K.

Krajský soud v Praze stížnost obviněného podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl. Své rozhodnutí odůvodnil pouze tím, že vyjádření znalců lékařů je jasné a jestliže stěžovatel, jehož duševní stav má být vyšetřen, je jiného názoru, nemůže to nic změnit na správném rozhodnutí soudu, které se opírá o stanovisko znalců.

Nejvyšší soud vyslovil, že rozhodnutím krajského soudu byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř.

Vyšetření duševního stavu obviněného, který má být pozorován ve zdravotním ústavu, je závažným zásahem do jeho života. Tento zásad, který jej dokonce na čas zbavuje osobní svobody, může vyvolat i vážné následky psychické a může obviněného vystavit nepříznivým dohadům i ze strany jeho známých a spolupracovníků. Proto zákon stanovil, aby k tomuto opatření bylo přistoupeno jen tehdy, jestliže nelze duševní stav vyšetřit jinak. V daném případě vznikly při ambulantním vyšetřování duševního stavu obtíže tkvící v osobě obviněného. Nicméně obviněný na základě pohovoru s předsedou senátu své chování vysvětloval a slíbil, že se nadále podrobí příslušným pokynům lékařů. Pokud tedy znalci vrátili spis okresnímu soudu, aniž by učinili opětovný pokus vstoupit s obviněným do styku, neměli pro své závěry spolehlivé podklady.

Za tohoto stavu věci neměly ani soudy spolehlivý podklad pro svůj závěr, že duševní stav obviněného nelze vyšetřit jinak než pozorováním ve zdravotním ústavě. Ve svých rozhodnutích se jednostranně opřely o stanovisko znalců lékařů a nepřihlédly k tvrzení obviněného o důvodech svého zaneprázdnění a jeho ochotě nadále se podrobovat ambulantnímu vyšetření svého duševního stavu, ke kterému sám dal podnět. Za této situace měl okresní soud prověřit tvrzení obviněného, že byl v době

ambulantního vyšetřování zcela mimořádně pracovní zatížen, což mu jednak znemožnilo zúčastnit se vyšetřování, jednak se mohlo odrazit i v jeho celkem labilním nervovém stavu. Pokud krajský soud za těchto okolností zamítl stížnost obviněného, porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř.